

ΣΧΕΔΙΟ ΟΜΙΛΙΑΣ Π/Θ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ 25/6/98

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

1 θεωρούμε ευπρόσδεκτη την πρόταση της Ν.Δ. για μια ακόμη συζήτηση στη Βουλή για θέματα παιδείας. Ευχόμαστε όλες οι πλευρές να αξιοποιήσουν την ευκαιρία για ένα εποικοδομητικό διάλογο. Θα ήταν δυσάρεστο αν τελικά η συζήτηση αποδειχθεί μια ακόμα άσκηση αντιπολίτευσης για την αντιπολίτευση.

Το ζήτημα της παιδείας δεν το επιτρέπει αυτό. Η εκπαίδευση είναι κυρίως υπόθεση του μέλλοντος.

Στην προετοιμασία αυτού του μέλλοντος συμμετέχουν όλες οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις. Η βασική ευθύνη βέβαια ανήκει στην κυβέρνηση, όμως κανείς δεν είναι άμοιρος κοινωνικών ευθυνών για το μέλλον της χώρας.

1. ΤΑ ΔΥΟ ΡΕΥΜΑΤΑ

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στις σύγχρονες κοινωνίες το ζήτημα της παιδείας είναι ένα από τα κορυφαία ζητήματα πολιτικού και κοινωνικού προβληματισμού. Πολλά έχουν γραφεί και ειπωθεί για το θέμα από πολιτικούς και επιστήμονες, πολλά έχουν γίνει και πολλά έχουν αμφισβητηθεί. Η παιδεία ωστόσο δεν είναι μόνο ζήτημα κουλτούρας ή οικονομικής προσέγγισης. Είναι κάτι πολύ περισσότερο. Έχει να κάνει με τη βιωμένη εμπειρία των ανθρώπων, των κοινωνιών, των εθνών, με τον τρόπο που οργανώνονται, που αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους, τους άλλους και το περιβάλλον τους, που δρουν ατομικά και συλλογικά, που παράγουν και καταναλώνουν, που διαθέτουν τον ελεύθερο χρόνο τους. Από τη στιγμή που όλοι συμφωνούν ότι ο άνθρωπος δεν είναι μόνο αυτό που «γεννιέται» αλλά και αυτό που «γίνεται», το ζήτημα της παιδείας έρχεται να καταλάβει ένα ζωτικό χώρο στις οργανωμένες κοινωνίες. Το έχουν διατυπώσει με σαφήνεια οι αρχαίοι έλληνες φιλόσοφοι και κυρίως ο

3. Και έρχονται στο σημείο αυτό εκείνοι που παριστάνουν τους ρεαλιστές, ενώ είναι από πεποίθηση, από λόγους ιδεολογικής προκατάληψης, εχθροί της αρχής της δημόσιας παιδείας έρχονται και μας λένε: "αφού στην πράξη έτσι κι αλλιώς ιδιωτικοποιείται η Παιδεία, γιατί δεν παραδέχεστε την πραγματικότητα; Γιατί δεν νομιμοποιείτε τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, γιατί δεν ανοίγετε το δρόμο στα ιδιωτικά σχολεία, γιατί επιμένετε σε μία πλασματική δημόσια εκπαίδευση, γιατί δεν αφήνετε την αγορά να κάνει και στον τομέα αυτόν τη δουλειά της;" Στην άποψη αυτή, στο τραγούδι αυτό των σειρήνων αντιτάσσω την πιο κατηγορηματική άρνηση. Οχι. Η Παιδεία δεν είναι εμπόρευμα. Η μόρφωση δεν είναι προνόμιο του πλούτου. Είναι ο κατ'εξοχήν χώρος της ισότητας των ευκαιριών που χωρίς αυτήν δεν υπάρχει δημοκρατία, δεν υπάρχει ελευθερία, δεν έχουν νόημα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Υπερασπίζουμε και θα υπερασπίσουμε της αρχή της δημόσιας παιδείας. Η απομύζηση των ελληνικών οικογενειών από τα κυκλώματα της παραπαιδείας είναι ένδειξη μιας νοσηρότητας στην λειτουργία των θεσμών. Δεν αναιρεί την αξία της δημοκρατικής αρχής της δημόσιας εκπαίδευσης. Τη νοσηρότητα έχουμε την υποχρέωση να τη θεραπεύσουμε και σε αυτό αποβλέπει το πρόγραμμά μας. Την αρχή των ίσων ευκαιριών στην Παιδεία έχουμε ιερή υποχρέωση να την προασπίσουμε. Είναι άλλο η καταδίκη της νοσηρότητας και άλλο η συνολική αποτίμηση ενός θεσμού.

4. Αρνούμαι να προσυπογράψω την καθολική απόρριψη, το μηδενισμό της αξίας της δημόσιας παιδείας. Στα δημοτικά σχολεία, στα δημόσια γυμνάσια, στα Πανεπιστήμια της χώρας παρ'όλες τις αδυναμίες τους, έχει επιτελεσθεί και επιτελείται καθημερινά ένα αξιολογότατο έργο. Η Ελλάδα στη συντριπτική της πλειοψηφία λειτουργεί με τους απόφοιτους της δικής της δημόσιας παιδείας. Η ιδιωτική μέση εκπαίδευση καθώς και οι σπουδές σε σοβαρά πανεπιστήμια του εξωτερικού παίζουν ασφαλώς ένα σοβαρό συμπληρωματικό ρόλο. Καμία όμως ιδιωτική εκπαίδευση δε θα είχε τη δυνατότητα να μας εφοδιάσει με το δυναμικό των μορφωμένων ανθρώπων που χρειάζεται η χώρα στην αναγκαία κλίμακα. Δημόσια και ιδιωτική Παιδεία, μέσα στα πλαίσια που επιτρέπει το Σύνταγμα, μπορούν να συνυπάρξουν δημιουργικά συμπληρώνοντας η μία την άλλη αρκεί να έχουν και οι δύο το κατάλληλο υψηλό επίπεδο που απαιτεί η σύγχρονη επιστήμη. Προβλήματα στις σχέσεις ισορροπίας μεταξύ τους αρχίζουν να εμφανίζονται από τη στιγμή που αρχίζει να υποβαθμίζεται η ποιότητα. Είναι γεγονός ότι τα φαινόμενα υποβάθμισης ή αναποτελεσματικότητας που έχουν εμφανισθεί στη δημόσια εκπαίδευση έχουν σπρώξει ένα μεγάλο αριθμό από γονείς και μαθητές στη φροντιστηριακή παραπαιδεία ή στην ιδιωτική εκπαίδευση αλλά και εκεί τα πράγματα πολλές φορές δεν είναι διόλου ιδεώδη. Η Παιδεία σε μία σύγχρονη κοινωνία αποτελεί ένα σύνολο. Η εντύπωση ότι μπορεί να συνυπάρχει υψηλού επιπέδου ιδιωτική με χαμηλού επιπέδου δημόσια εκπαίδευση αποτελεί ουτοπία. Ορισμένες διαφορές σε ειδικές περιπτώσεις σχολείων είναι δυνατόν να συντηρηθούν. Το μέσο επίπεδο σε τελική ανάλυση καθορίζεται ενιαία. Για το λόγο αυτό δεν είναι μόνον η άλλοτε δικαιολογημένη και άλλοτε αδικαιολόγητη αίσθηση υποβάθμισης της δημόσιας εκπαίδευσης που σπρώχνει τον κόσμο στο ιδιωτικό σχολείο ή τον κάνει θύμα της παραπαιδείας. Το φαινόμενο είναι πιο περίπλοκο, έχει κοινωνικές ρίζες και διαστάσεις που θα πρέπει να μας απασχολήσουν.

5. Αρχίζοντας από τη φροντιστηριακή παραπαιδεία δε θα πρέπει να κλείσουμε τα μάτια στο ότι σε σοβαρό βαθμό την τροφοδοτεί μία επικίνδυνη χαλάρωση της πειθαρχίας στα σχολεία μας αλλά και μέσα στις ίδιες τις οικογένειές μας. Το φροντιστήριο στα Πανεπιστήμια, τα ιδιαίτερα μαθήματα στα σχολεία, προσπαθούν κάτω από συνθήκες πίεσης να αναπληρώσουν σε λίγο χρόνο δουλειά που θα μπορούσε να είχε γίνει μέσα στις κανονικές συνθήκες του σχολείου, ή της πανεπιστημιακής σχολής, αλλά δεν έγινε όχι από έλλειψη ικανότητας αλλά από διάθεση ανταρσίας, ή αδιαφορίας των διδασκομένων. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης στην ιστορική ομιλία του προς τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών του καιρού του συμβούλευε τους νέους -εκείνος, ο επαναστάτης, ο απελευθερωτής της πατρίδας,- να γίνουν δούλοι της μόρφωσης. Φοβάμαι ότι αυτή η ανάγκη της πειθαρχίας για την πνευματική επίδοση είναι το τελευταίο πράγμα που τονίζουμε σήμερα στα παιδιά μας. Φοβάμαι ότι η χαλαρότητα ενισχύεται και από ένα διάχυτο πλουτοκρατικό πνεύμα ότι τελικά όλα διορθώνονται όταν υπάρχουν λεφτά. Το αποτέλεσμα είναι ότι και τα λεφτά ξοδεύονται και σωστή δουλειά δε γίνεται, γιατί άλλο πράγμα βέβαια η πραγματική μόρφωση, άλλο η πνευματική καλλιέργεια και άλλο το πρόχειρο στοίβαγμα στο κεφάλι εφήμερων γνώσεων για εξεταστική χρήση.

Η ίδια ανταρσία συνεχίζεται πολλές φορές και μετά τις εξετάσεις, παίρνοντας τη μορφή της ανταρσίας εναντίον των εξεταστικών αποτελεσμάτων. Είναι πάρα πολλοί εκείνοι που δεν εννοούν να δεχθούν το φραγμό της πραγματικής ή υποθετικής κοινωνικής ανόδου των παιδιών που μοιραία δημιουργεί το σύστημα των εξετάσεων. Δεν πέτυχε κάποιος να ικανοποιήσει τις φιλοδοξίες του, τις απόλυτα θεμιτές φιλοδοξίες, για μία θέση σε κάποιο ελληνικό πανεπιστήμιο, επιστρατεύεται αμέσως η εύκολη λύση του χρήματος που θα ξοδευτεί για μία θέση σε κάποιο κατώτερης ποιότητας ξένο πανεπιστήμιο. Και η ποιότητα μοιραία θα είναι κατώτερη γιατί αν ήταν ίση ή ανώτερη θα ίσχυε και στη χώρα του εξωτερικού ακριβώς ο ίδιος εξεταστικός φραγμός που ισχύει στις αντίστοιχες ελληνικές συνθήκες. Εχω ήδη τονίσει ότι η αγορασμένη παιδεία δεν είναι αναγκαστικά ψηλότερης ποιότητας από την δωρεάν δημόσια παιδεία.

6. Το θεώρησα αναγκαίο να επισημάνω αυτά τα προβλήματα κοινωνικής ψυχολογίας γιατί οι θεσμοί δεν λειτουργούν στο κενό. Λειτουργούν μέσα στα πλαίσια ενός συνόλου από σχέσεις και καταστάσεις που αν δε βοηθήσουν και αυτές στη λύση του προβλήματος τότε οι τελειότεροι δημόσιοι θεσμοί είναι καταδικασμένοι σε αποτυχία. Ασφαλώς δεν αποδίδω, το τονίζω αυτό, το σύνολο της στροφής προς το ιδιωτικό σχολείο, τα ιδιαίτερα, το φροντιστήριο στην κοινωνική ψυχολογία που έχει διαμορφωθεί. Ασφαλώς υπάρχουν ελλείψεις και κενά στη δημόσια εκπαίδευση που τροφοδοτούν την παραπαιδεία και ενισχύουν τη σχετική ψυχολογία. Από την πλευρά του κράτους τα μέτρα που βάζουμε σε εφαρμογή αποσκοπούν να εξαλείψουν τις ατέλειες αυτές της δημόσιας εκπαίδευσης. Εισάγουμε στο Ενιαίο Λύκειο τα δωρεάν προγράμματα Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης, για όσους μαθητές διαπιστωθούν με τα διαγνωστικά τεστ, ελλείψεις από την αρχή του χρόνου, ώστε να μη μένουν επανεξεταστέοι, αβοήθητοι κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, εκτός αν οι γονείς τους τους έστειλαν σε ακριβοπληρωμένα ιδιαίτερα.

Θέλω επίσης να τονίσω, σχετικά με όσα είπα για ανταρσία εναντίον της ιδέας των εξετάσεων, ότι δεν υποστηρίζω την απολυτοποίηση του εξεταστικού θεσμού. Τα μέτρα μας αναγνωρίζουν την ανάγκη της ελαστικής εφαρμογής εισάγοντας τη δυνατότητα επαναληπτικών εξετάσεων για βελτίωση της βαθμολογίας. Αναγνωρίζουν επίσης το θεμιτό χαρακτήρα της φιλοδοξίας των νέων για ανώτερες σπουδές. Εξασφαλίζουν το μέγιστο δυνατό αριθμό θέσεων στα ΑΕΙ για τους Απόφοιτους του Ενιαίου Λυκείου που ικανοποιούν ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια εξετάσεων και επίδοσης. Όλα αυτά τα δεχόμαστε και τα υποστηρίζουμε. Εκείνο που δεν μπορούμε να δεχθούμε είναι η δίχως ουσιαστικά προσόντα πρόσβαση στις Ανώτατες Σχολές, μετά από εξετάσεις τυπολατρικές που στην πραγματικότητα δεν εξετάζουν παρά μία εξωραϊσμένη αμάθεια. Ολόκληρη η Παιδεία, και ιδιαίτερα οι πανεπιστημιακές σπουδές προϋποθέτουν ~~μια~~ Είναι ανάγκη να ξεκαθαρίσουμε ότι η δημοκρατική αρχή της ισότητας των ευκαιριών δεν είναι δυνατόν να επεκταθεί στην επιβολή ισότητας αποτελεσμάτων, γιατί δεν διαθέτουμε όλοι τις ίδιες πνευματικές ικανότητες ούτε την ίδια επιμονή ούτε την ίδια θέληση. Ισότητα ευκαιριών σημαίνει αναφαίρετο δικαίωμα ίσης πρόσβασης στις πρώτες βαθμίδες της Παιδείας, δε σημαίνει ίση πρόσβαση σε όλες, ιδιαίτερα όχι στις ανώτατες, βαθμίδες. Τα μέσα δεν είναι απεριόριστα ώστε να ικανοποιηθούν σε ίσο βαθμό οι απαιτήσεις όλων. Τα μέσα είναι περιορισμένα και γι' αυτό είναι αναγκαίο, είναι συμφέρον του κοινωνικού συνόλου που ωφελείται όταν αξιοποιούνται στο μέγιστο βαθμό οι ικανότητες των μελών του, να προωθηθούν, να προτιμηθούν και να προηγηθούν οι καλύτεροι. Αυτό σημαίνει αξιοκρατία, που όλοι την υμνούμε με τα λόγια αλλά πάρα πολλοί ανάμεσα μας την torπιλίζουμε στην πράξη, ιδίως όταν δε μας συμφέρει ατομικά.

7. Η επιβολή της αξιοκρατίας στην εκπαίδευση προϋποθέτει, ανάμεσα σε πολλά άλλα, και ένα αντικειμενικό επακριβές σύστημα αξιολόγησης των μαθητών και των σπουδαστών. Προϋποθέτει, για να το πούμε απλά αποτελεσματικές και καλές χώρας είναι μια δημόσια υπηρεσία που παρέχεται στον πολίτη κατά το μέγιστο μέρος της δωρεάν, με όρους ισότητας όχι ασφαλώς αποτελεσμάτων αλλά οπωσδήποτε ευκαιριών. Η Παιδεία, όπως την αντιμετωπίζουμε στην καθημερινή μας ζωή έχει γίνει ένα πανάκριβο εμπόρευμα, πουλιέται σε μία ιδιωτική αγορά που εκτρέφει λαθραία στους δικούς της κερδοσκοπικούς σκοπούς ένα μεγάλο μέρος από τις δημόσιες δαπάνες και τις εκπαιδευτικές υποδομές του κράτους. Πεντακόσια δισεκατομμύρια δραχμές το χρόνο έχει εκτιμηθεί ότι στοιχίζει στις ελληνικές οικογένειες η προσφυγή τους στα κυκλώματα της παραπαιδείας.

Δηλαδή τι θέλουν αυτοί που μας επικρίνουν έτσι; Σύστημα πρωτοφανές σε χαλαρότητα και ανευθυνότητα; Σύστημα που να επιβραβεύει την ήσασα προσπάθεια; Αυτή τη γραμμή θα δώσουμε σε μια νεολαία που θα πρέπει να παλέψει, για τον εαυτό της και για τον τόπο, στον αιώνα της πληροφορικής και της επιστημονικά βασισμένης τεχνολογίας; Αν αυτό είναι το επιθυμητό, αν τους εξεταστικούς μας θεσμούς πρέπει να τους χαρακτηρίζει η ευκολία, τότε δεν πρέπει να ανησυχούμε. Από ευκολία έχουμε άφθονη. Σε μια παλαιότερη εποχή, που τη θυμούνται οι άνθρωποι της δικής μου ηλικίας, το 17 ήταν βαθμός δύσκολος, το 18 το παίρναν οι εξαίρετοι, το 19 και το 20 ήταν μόνο για παιδιά προικισμένα με κάποια ιδιοφυΐα. Κοιτάζω μερικές φορές τα αποτελέσματα των εξετάσεων του Λυκείου σήμερα και απορώ με το πλήθος των βαθμών που κυμαίνονται από 19, 25 μέχρι 19, 75. Τόσο πολύ γέμισε με ιδιοφυΐες το Λύκειο μας και δεν το καταλάβαμε; Η μήπως έχουμε πάψει να σοβαρολογούμε όταν εξετάζουμε τους μαθητές; Είναι κατάσταση αυτή που εμφανίζεται στα Πανεπιστήμια μας, να κινητοποιούνται φοιτητικά σωματεία, που κάποτε δόξασαν τη Σπουδάζουσα με τους αγώνες τους για τη δημοκρατία, για τα ανθρώπινα δικαιώματα για τις λαϊκές ελευθερίες, είναι κατάσταση να κινητοποιούνται τώρα για να μην τους βάλει ο καθηγητής στις εξετάσεις ερωτήσεις κρίσεως, αλλά μόνο ερωτήσεις παπαγαλίας από ένα σύγγραμμα που το πετούν με έσχατη περιφρόνηση έξω από την πόρτα του γραφείου του μόλις τελειώσει η τυπική δήθεν εξεταστική διαδικασία; Πώς μπορούμε να κοιμόμαστε ήσυχοι μέσα σε τέτοια κατάπτωση. Πώς είναι δυνατόν να μην αντιδράσουμε; Πώς είναι δυνατόν να κατηγορείται το εξεταστικό σύστημα γιατί επιδιώκει την ένταση της προσπάθειας. Ασφαλώς είναι εντατικό το νέο σύστημα. Έτσι πρέπει να είναι. Και πρέπει να είναι διπλά εντατικό γιατί πρέπει να σηματοδοτήσει την αλλαγή της στάσης της κοινωνίας απέναντι στην μόρφωση των παιδιών της. Πρέπει να σηματοδοτήσει το τέλος της χαλάρωσης, πρέπει να κηρύξει την επιστροφή στην αυστηρότητα απέναντι στον εαυτό μας. Αδίκες και αναποτελεσματικές να μην είναι οι εξετάσεις μας. Εντατικές και σκληρές πρέπει να είναι. Να αωαιοδύω προσοχή και μαθησθαι

8. Όλα αυτά δε σημαίνει ότι πρέπει να αγνοήσουμε την απαίτηση για μόρφωση, ακόμη και για ανώτερη μόρφωση, που αρχίζει να διαδίδεται σε ολοένα ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού. Σε στρώματα που άλλοτε θα τους φαινόταν πολύ να τελειώσουν το Δημοτικό ενώ σήμερα δεν τους αρκεί το Λύκειο, φιλοδοξούν να μπουή στην ανώτερη Παιδεία. Και όχι μόνο σε κοινωνικά αλλά και σε ηλικιακά στρώματα, που άλλοτε θα θεωρούσαν αδιανόητη την επιστροφή στα θρανία ενώ σήμερα αρχίζουν να απαιτούν τη δια βίου μόρφωση. Βρισκόμαστε, πράγματι, μπροστά σε ένα νέο κοινωνικό φαινόμενο που τα χαρακτηριστικά του φαίνεται να

συγκρούονται με το αίτημα της αυστηρότητας στις εξεταστικές διαδικασίες και στην εκπαίδευση γενικότερα. Πως θα εισάγουμε την καθολική πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία όταν επιμένουμε σε ένα αυστηρά επιλεκτικό, αξιοκρατικό σύστημα προώθησης των σπουδαστών; Ανάμεσα στις δύο κατευθύνσεις φαίνεται να υπάρχει κάποια αντίφαση. Η αντίφαση, όμως, είναι μόνο φαινομενική. Το αίτημα για επέκταση της Ανώτατης Παιδείας είναι ένα μέρος από το ευρύτερο δημοκρατικό κίνημα της εποχής μας για μεγαλύτερη συμμετοχή των πλατειών στρωμάτων του πληθυσμού στους ανώτερους μηχανισμούς διεύθυνσης της κοινωνικής ζωής. Το αίτημα της συμμετοχής έχει προβληθεί περισσότερο έντονα στο χώρο της πολιτικής, στο χώρο της διακυβέρνησης, και έχει γίνει αποδεκτό χωρίς αυτό να έχει σημάνει την κατάργηση της ιεραρχίας των αντιπροσωπευτικών θεσμών, που κάνει τη δημοκρατία μας πρακτικά βιώσιμο σύστημα. Στη σύγχρονη δημοκρατία, που είναι ασφαλώς πολύ πιο συμμετοχική από τη δημοκρατία του 19ου αιώνα, δεν έχουμε επαναφέρει την Εκκλησία του Δήμου. Νομοθέτες γίνονται οι λίγοι που επιλέγονται μέσα από απαιτητικές πολιτικές διαδικασίες. Όλοι, όμως, οι πολίτες ψηφίζουν στις εκλογές, όλοι μπορούν να διατυπώσουν γνώμη, πάρα πολλοί είναι εκείνοι που παίρνουν μέρος, που δίνουν ζωή σε τοπικές εξουσίες ή σε μη κυβερνητικές αλλά σημαντικότερες κοινωνικές οργανώσεις. Οι περιοριστικοί σε αριθμούς μελών αντιπροσωπευτικοί θεσμοί του κοινοβουλευτισμού όχι μόνον δε συγκρούστηκαν με την επέκταση της συμμετοχής όλο και περισσότερων πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες αλλά αντίθετα τη βοήθησαν και τη στήριξαν. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι χωρίς έναν υγιή κοινοβουλευτισμό η συμμετοχή του συνόλου στη δημόσια ζωή θα είχε πολύ περιορισθεί, αν δεν είχε εκμηδενισθεί.

Κάτι ανάλογο πρέπει να πετύχουμε και στο χώρο της Παιδείας. Και εδώ έχουμε να συνδυάσουμε την απαιτητικότητα στην επιλογή και την ανάπτυξη της πνευματικής και επιστημονικής ιεραρχίας του τόπου με τη διεύρυνση της συμμετοχής του συνόλου στις ανώτερες μορφωτικές επιδόσεις. Αναφέρθηκα ήδη στο τι κάνουμε για να διασφαλίσουμε την αυστηρή αξιοκρατική επιλογή. Για να εξασφαλίσουμε την πλατύτερη συμμετοχή, από το άλλο μέρος, εισάγουμε τους δύο θεσμούς: το Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το Ενιαίο Λύκειο. Η υψηλή ποιότητα που αποβλέπουμε να εξασφαλίσουμε με την αυστηρή λειτουργία των εκπαιδευτικών διαδικασιών όχι μόνο δε συγκρούεται αλλά ενισχύει θετικά τους θεσμούς διεύρυνσης της συμμετοχής στην Παιδεία. Έχει συμφέρον, κερδίζει η πλατιά εκπαίδευση από την παρουσία ενός μηχανισμού παραγωγής διανοητών με ποιότητα, γιατί αυτοί γίνονται με τη σειρά τους οι φορείς που μεταλαμπαδεύουν τα ανώτερα επιτεύγματα της σκέψης στο πλατύτερο κοινό. Χωρίς Δασκάλους του Γένους θα είχαμε ποτέ το Νεοελληνικό Διαφωτισμό που χάραξε το δρόμο της ελευθερίας μας; Μόνο από τη συνάντηση ενός ολοένα διευρυνόμενου αξιοκρατικού πυρήνα με το αυξανόμενο ενδιαφέρον του σύγχρονου Έλληνα για την ανώτερη μόρφωση μπορεί να προκύψει η “μεστή και ωραία Δημοκρατία Ιδεών” που είχε οραματιστεί ο Διονύσιος Σολωμός και που είναι χρέος μας -και μοναδική σωτηρία μας- επιτέλους να την πραγματώσουμε. (Σημείωση: “Μία μεστή και ωραία Δημοκρατία Ιδεών, που παριστάνει υποστατόν εις τες αίσθησες τον Αόρατο Μονάρχη, αυτό είναι το ποίημα”. Διονύσιος Σολωμός, Ελεύθεροι Πολιορκημένοι, Στοχασμοί του Ποιητή).

9. Δεν αγνωώ, βέβαια, ότι το αίτημα για διεύρυνση της πρόσβασης στην Ανώτατη Παιδεία δεν έχει μόνο μορφωτικό αλλά και επαγγελματικό περιεχόμενο. Ο υπερπληθωρισμός από αιτήσεις για εισδοχή στις Ανώτατες Σχολές, η προσφυγή σε ξένα Πανεπιστήμια σαφώς χαμηλότερης ποιότητας από τα Ελληνικά, ή σε Πανεπιστήμια με μεγάλα ονόματα αλλά με πενιχρές "bon pour l'orient" διαδικασίες σπουδών για ορισμένες κατηγορίες ξένων σπουδαστών, η αγωνιώδης μετέπειτα προαπάθεια επίτευξης ισοτιμίας για τέτοια πτυχία δια μέσου του ΔΙΚΑΤΣΑ, όλο αυτό το άγχος γύρω από τις Πανεπιστημιακές σπουδές ξεκινάει ασφαλώς και από την πεποίθηση ότι το πτυχίο ταυτίζεται με την επαγγελματική εξασφάλιση στο Δημόσιο. Οτι χωρίς πτυχίο ο νέος άνθρωπος είναι χαμένος. Λάθος, αλλά με πολύ βαθιές ρίζες στην πραγματικότητα. Οτι η εξασφάλιση που υποτίθεται ότι παρέχει ένα πτυχίο είναι πολύ σχετική, αυτό το δείχνουν οι μεγάλοι αριθμοί πτυχιούχων, που συνωστίζονται στις πόρτες του Δημοσίου για έναν διορισμό που ίσως δεν έρθει ποτέ. Αυτοί οι νέοι άνθρωποι, που περιμένουν το διορισμό δέκα, δεκαπέντε, μπορεί και περισσότερα χρόνια με κάτι άλλο ασχολούνται κατά τη διάρκεια της αναμονής τους. Δεν είναι θεμιτό, και πολύ λογικότερο, να προσανατολιστούν από μιας αρχής σε αυτό το κάτι άλλο και να εφοδιαστούν με τα προσόντα που θα τους κάνουν ικανούς να το να το ασκήσουν πιο προσοδοφόρα; Αυτό ακριβώς επιδιώκουν τα μέτρα μας για την ουσιαστικοποίηση των σπουδών στο Ενιαίο Λύκειο και στην τεχνική εκπαίδευση. Θέλουμε τη Δευτεροβάθμια Παιδεία να δίνει αληθινά επαγγελματικά προσόντα, προσαρμοσμένα στις σύγχρονες παραγωγικές ανάγκες, ώστε οι νέοι μας να βγαίνουν άμεσα απασχολήσιμοι από τα σχολεία τους, αντί να παγιδεύονται σε στείρες σπουδές και μάταιες αναμονές. Από εκεί και πέρα, όσοι μπορούν να προωθηθούν αμέσως, αλλά με σοβαρούς αξιοκρατικούς όρους στην Ανώτατη Παιδεία, ασφαλώς να προωθούνται, για όσους όμως δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα οι δρόμοι και πάλι δεν κλείνουν. Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο, η δεύτερη και η τρίτη ευκαιρία βρίσκονται πάντοτε εκεί, ανοίγοντας δυνατότητες ανωτέρων σπουδών εναρμονισμένων με την επαγγελματική και την οικογενειακή ζωή του ανθρώπου, χωρίς τις σημερινές αναποτελεσματικές και ψυχοφθόρες καταστάσεις. Θέλω να τονίσω ότι δεν μιλάω για δύο κατηγορίες ανώτερων σπουδών, άλλη για τους πολλούς και άλλη για τους λίγους. Μιλάω για σπουδές ίσης ποιότητας για όλους προσαρμοσμένες όμως στις ειδικές συνθήκες και δυνατότητες των ενδιαφερομένων.

10. Το να πετύχουμε τα αποτελέσματα αυτά, δεν είναι θέμα μόνο νομοθεσίας, ούτε θέμα μόνο θεσμών. Είναι θέμα προσπάθειας όλων μας, αρχίζοντας από την οικογένεια, τον μαθητή, τον δάσκαλο, τον καθηγητή και καταλήγοντας στην πνευματική και πολιτική ηγεσία, στο κράτος, στο σωματείο, στον εργοδότη. Η πραγματική αλλαγή στην Παιδεία ισοδυναμεί με κοινωνική επανάσταση. Είναι, όμως, μία επανάσταση ειρηνική που μας ανοίγει ένα φωτεινό μέλλον. Για την επιτυχία μιας τέτοιας επανάστασης αξίζει να επιστρατευθούμε όλοι μας.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ

ΕΠΙΤΥΠΟ : ΒΗΜΑ

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ : Ευθυμίου Πέτρος

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ : 22/06/98 ΩΡΑ : 20:36:01

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΕΡΕΥΝΑ

Αγαπανε Έωστε,

Η ομιλία είναι πολύ καλή ως τεκμηρίωση των αρχών - πλαισίου στην άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Σε μια **πολιτική**, όμως, συζήτηση στο Κοινοβούλιο για την Παιδεία-Εκπαίδευση πιστεύω ότι χρειάζεται ουσιαστική αλλαγή τόνου και "στίλ".

.1

Γίνομαι πιο συγκεκριμένος.

.1

Για την κοινή γνώμη το αποφασιστικότερο σημείο των διακηρύξεων Αρσενη ήταν πώς "από το 2000 ανοίγουν τα Πανεπιστήμια". Εξ όσων κατάλαβα, τούτο δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί, όπως είχε διακηρυχθεί, αλλά θα υπάρχει ένας κλειστός αριθμός εισακτέων -εν τέλει. Μπορούμε λοιπόν να πούμε "ανοίγουμε τα πανεπιστήμια-ουσιαστικοποιούμε το Λύκειο". Μπορούμε να το συνδέσουμε με την αξιοκρατία, πάντως πρέπει να υπάρχει επιχειρηματολογία, διότι για την κοινή γνώμη το θέμα των εξετάσεων είναι το "κλειδί" με το οποίο αξιολογεί την εκπαιδευτική πολιτική, ή, πάντως, την αξιοπιστία των σχετικών εξαγγελιών. 1

.1

Η ομιλία περιλαμβάνει πρακτικές πλευρές των ασκούμενων πολιτικών μόνον για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θα έπρεπε να υπάρχουν εξίσου συγκεκριμένες αναφορές στην πρωτοβάθμια αλλά και την τριτοβάθμια. Απ ό,τι ξέρω, στο Δημοτικό έχουν εισαχθεί πειραματικά, η διδασκαλία των κομπιουτερ, ενώ έχουν γίνει οι πρώτοι διορισμοί καθηγητών ξένων γλωσσών στα Δημοτικά. Αν είναι έτσι, δεν πρέπει να αναφερθούν αυτές οι **δυναμικές κατευθύνσεις** ως βάση του σχεδιασμού των παρεμβάσεων μας?

.1

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το βάρος στην έρευνα, τις μεταπτυχιακές σπουδές, τα

Γενικότερα πρέπει στην ομιλία να εισαχθεί το σημείο των αλλαγών, το σημείο της τομής, περισσότερο κατηγορηματικά και αποφασιστικά, είτε αυτό αφορά στην επετηρίδα, είτε στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, είτε στα νέα προγράμματα κτλ. Οι αναφορές υπάρχουν στο κείμενο αλλά με μία διαρκή "λείανση", ώστε να μην γίνεται κατανοητό ότι εκφράζεται μια άλλη αντίληψη, που ήδη δρομολογείται στην πράξη.

.1

Φίλος μου,

~~(ΔΕΞΕΙΣ : 660 - ΑΡΑΔΕΣ : 164 - ΥΨΟΣ ΣΤΗΛΗΣ : 590)~~

Γιάννης